

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЦЕНТР
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ШКОЛЯРІВ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково -
методичної ради Тернопільського
обласного комунального інституту
післядипломної педагогічної освіти

№ _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти і
науки Тернопільської обласної
військової адміністрації

№ _____

**Навчальна програма з позашкільної освіти
художньо-естетичного напрямку
"Декоративно-ужиткове мистецтво"
Початковий рівень, один рік навчання**

Автор:

Корба Наталія Вікторівна — керівник гуртків Тернопільського обласного комунального центру науково-технічної творчості школярів та учнівської молоді.

Рецензент:

Кривокульська Наталія Степанівна – завідувач методичного відділу Тернопільського обласного комунального центру науково-технічної творчості школярів та учнівської молоді.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасна позашкільна освіта є провідною ланкою цілісної системи освіти України в процесі етнокультурного виховання. За останні роки значного поширення набули в закладах позашкільної освіти творчі об'єднання та гуртки художньо-естетичного напрямку.

Декоративно-ужиткове мистецтво містить вироблену віками техніку виконання, в якому реалізуються багатовікові традиції народу. Декоративно-ужиткове мистецтво є джерелом духовного розвитку особистості. Його дія на людину невичерпна за своїми можливостями, багатством та універсальністю, адже воно впливає на психічну діяльність, формує та розвиває почуття, моральні та естетичні ідеали, творче мислення та науковий світогляд. Завдяки її символічній, образній мові, учні мають можливість глибше пізнати історію рідного краю, свого народу, України.

Пропонована програма побудована на основі особистісно-орієнтованого, діяльнісного, компетентісного підходів, в основу програми покладено «Навчальну програму з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку / лист ІМЗО від 27.09.2019 № 22.1/12

Навчальна програма реалізується у гуртках художньо-естетичного напрямку закладів позашкільної освіти та спрямована на вихованців 6-10 років.

Мета програми: створення умов для творчого розвитку дітей засобами декоративно-ужиткового мистецтва.

Основні завдання:

виховати дбайливе ставлення та пошану до надбань народного мистецтва; створити умови для здобуття учнями знань, вмінь та навичок з техніки декоративно-ужиткового мистецтва;

навчити поєднувати різноманітні техніки у процесі виконання виробів; розвинути художній смак, творчу уяву, фантазію, виробити індивідуальний стиль роботи.

Навчальна програма передбачає 1 рік навчання, розрахована на початковий рівень - 144 години на рік, 4 години на тиждень.

Зміст роботи за навчальною програмою «Декоративно-ужиткове мистецтво» спрямований на ознайомлення з широким спектром різновидів декоративно-ужиткового мистецтва.

Форма освітньої діяльності - фронтально-індивідуальна. Методи - бесіда, лекція, індивідуальні та колективні вправи, екскурсії в природу, в музеї, на виставки, зустрічі з народними майстрами тощо.

Форми контролю за результатами освітньої діяльності:

наприкінці кожного заняття проводиться коротке опитування, демонстрація виконаних робіт, їх аналіз; при завершенні будь-якої теми та в кінці кожного півріччя проводяться вікторини, виставки робіт у гуртку та їх відбір на виставки-конкурси у закладі, районі, місті тощо.

В основу програми покладено положення компетентісного та діяльнісного підходів.

Програма є орієнтовною. Керівник гуртка може вносити зміни й доповнення у зміст програми та розподіл годин за темами, урахувавши інтереси гуртківців, стан матеріально-технічної бази закладу.

**Початковий рівень
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ
ПЛАН**

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	2	-	2
Розділ 1. Поробки та аплікації з природних матеріалів	5	31	36
1.1. Поробки з жолудів та каштанів	1	5	6
1.2. Малювання крупою	1	5	6
1.3. Аплікація з ячної шкарлупи	1	5	6
1.4. Поробки з сіна, соломи, листя кукурудзи	1	7	8
1.5. Фелтінг	1	9	10
Розділ 2. Поробки та аплікації з підручних матеріалів	3	15	18
2.1. Поробки з пластикової тари	1	7	8
2.2. Аплікація з паперових серветок	1	5	6
2.3. Поробки з фольги, ватних дисків	1	3	4
Розділ 3. Фарба, колір	5	25	30
3.1. Кольоросприйняття	1	5	6
3.2. Гравюра	1	3	4
3.3. Вітраж	1	3	4
3.4. Петриківський розпис	1	9	10
3.5. Писанкарство	1	5	6
Розділ 4. Поробки з паперу	6	34	40
4.1. Паперопластика	1	3	4
4.2. Витинанка	1	5	6
4.3. Аплікація	1	7	8
4.4. Оригамі	1	5	6
4.5. Квілінг	1	7	8
4.6. Плетіння з газет	1	7	8
Розділ 5. Ліплення	2	14	16
5.1. Солоне тісто	1	9	10
5.2. Глина	1	5	6
Підсумок	-	2	2
Разом:	23	121	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Мета та зміст роботи гуртка. Види декоративно-ужиткового мистецтва. Техніка безпеки.

Розділ 1. Поробки та аплікації з природних матеріалів (36 год.)

1.1. Поробки з жолудів та каштанів (6 год.)

Теоретична частина. Природа навколо нас: дерев'яні рослини. Техніка безпеки з колючими та ріжучими предметами.

Практична частина. Виготовлення гусенички, Вінні-Пуха, Лісовичка, бабки, їжачка.

1.2. Малювання крупною (6 год.)

Теоретична частина. Крупа як засіб малювання. Техніка безпеки при роботі з фарбами та клеями.

Практична частина. Виконання натюрморту «Фрукти і посуд».

1.3. Аплікація з яєчної шкаралупи (6 год.)

Теоретична частина. Правила підготовки яєчної шкаралупи до роботи.

Практична частина. Виконання композиції «Домашні тварини».

1.4. Поробки з сіна, соломи, листя кукурудзи (8 год.)

Теоретична частина. Сіно, солома, листя кукурудзи як матеріал для творчості. Лялька-мотанка як оберіг.

Практична частина. Виготовлення ляльки-мотанки з сіна, соломи, листя кукурудзи.

1.5. Фелтінг (10 год.)

Теоретична частина. Валяння вовни як забуте мистецтво. Техніка безпеки з колючими та ріжучими предметами.

Практична частина. Виготовлення намиста мокрим способом валяння вовни. Виготовлення подушечки для голок «Грибочок» сухим способом валяння.

Розділ 2. Поробки та аплікації з підручних матеріалів (18 год.)

2.1. Поробки з пластикової тари (8 год.)

Теоретична частина. Шкідливість пластику в природі. Техніка безпеки з колючими та ріжучими предметами.

Практична частина. Виготовлення композицій «Вітрячок», «Квіти з денця пляшки», «Курочка та півник з пластикової пляшки».

2.2. Аплікація з паперових серветок (6 год.)

Теоретична частина. Декупаж як один з видів декоративно-ужиткового мистецтва. Поняття декупажу. Технологія виконання аплікації з паперових серветок.

Практична частина. Виготовлення композицій «Полуничка», «Свинка», «Баранчик»; поєднання в колективну композицію «Село»; колективної роботи до Нового року «Новорічні мотиви»; листівка для мами (квіти). Виготовлення ялинкових новорічних прикрас засобами декупажу.

2.3. Поробки з фольги, ватних дисків (4 год.)

Теоретична частина. Металева фольга. Методи її виготовлення. Методи переробки. Технологія виготовлення фольги.

Практична частина. Виготовлення поробок «Павучок щастя»; листівок «Зайчик», «Ведмежатко».

Розділ 3. Фарба, колір (30 год.)

3.1. Кольоросприйняття (6 год.)

Теоретична частина. Видобування кольору в давнину. Поняття заливки, розтяжки. Основні і похідні кольори. Хроматичні та ахроматичні кольори.

Практична частина. Виконання вправ із змішування та розбілювання кольорів. Малювання «по-волоному», імітація наскальних розписів. Малювання клеєм ПВА, виконання заливки, малювання тла фону розтяжкою кольорів.

3.2. Гравюра (4 год.)

Теоретична частина. Гравюра як вид графіки.

Практична частина. Виконання композиції «Пасхальне яйце».

3.3. Вітраж (4 год.)

Теоретична частина. Поняття вітражу, історія його виникнення.

Практична частина. Виконання композиції «Нам посміхається сонечко».

3.4. Петриківський розпис (10 год.)

Теоретична частина. Петриківський розпис як вид декоративно-ужиткового мистецтва. Традиційні зображення в петриківському розписі.

Практична частина. Вимальовування під різними кутами і нахилами, комбінування елементів: «зернятко», «горішок», «їжачок». Виконання композицій «Веселка», «Калина», «Польові квіти» (ромашки, волошки). Розпис стаканчика, тарілочки.

3.5. Писанкарство (6 год.)

Теоретична частина. Писанкарство як вид декоративно-ужиткового мистецтва.

Практична частина. Розпис пасхального яйця (крапанка, писанка, шкрябанка, мальованка).

Розділ 4. Вироби з паперу (40 год.)

4.1. Паперопластика (4 год.)

Теоретична частина. Папір як матеріал для творчості. Технологія виготовлення паперу.

Практична частина. Виготовлення скриньки для дрібничок.

4.2. Витинанка (6 год.)

Теоретична частина. Витинанка як вид декоративно-ужиткового мистецтва.

Практична частина. Виконання витинанок «Чебурашка», «Крижинки», «Гноми», «Ляльки».

4.3. Аплікація (8 год.)

Теоретична частина. Аплікація як технологія фіксації.

Практична частина. Виготовлення листівки для тата. Аплікація «Корзинка з писанками», «Сова на гілці». Аплікація з геометричних фігур.

4.4. Оригамі (6 год.)

Теоретична частина. Оригамі як вид паперопластики.

Практична частина. Виготовлення композицій «Жабка на листочку в очереті», «Щеня біля будки».

4.5. Квілінг (8 год.)

Теоретична частина. Квілінг як вид мистецтва. Базові форми квілінгу.

Практична частина. Виготовлення композиції «Первоцвіти»; листівки до дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні; листівки до 8 березня; Пасхального яйця; колективної композиції «Калина».

4.6. Плетіння з газет (8 год.)

Теоретична частина. Історія походження мистецтва плетіння з газет.

Практична частина. Плетіння кошика.

Розділ 5. Ліплення (16 год.)

5.1. Солоне тісто (10 год.)

Теоретична частина. Ліплення з солоного тіста як вид творчості. Рецепт солоного тіста.

Практична частина. Ліплення композицій «Маковий віночок», «Село за тином», «Дракончик та замок», «Яблуко на тарілці», «Пасхальний зайчик».

5.2. Глина (6 год.)

Теоретична частина. Глина в декоративній творчості.

Практична частина. Ліплення композицій «Калина», «Полуниці».

Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- види декоративно-ужиткового мистецтва (петриківський розпис, писанкарство, кераміка), їх історію виникнення;
- принципи роботи виконання виробів з природних, підручних матеріалів, паперу, глини, солоного тіста;
- техніку безпечної праці з колючими та різучими предметами.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- поєднувати різноманітні техніки у процесі виконання виробів;
- складати композиції, знати алгоритми їх вимальовування, мати навички чіткого композиційного розміщення та зображення на заданій поверхні;
- оздоблювати та презентувати готові роботи.

Вихованці мають набути досвід:

- виконання виробів з природних, підручних матеріалів, паперу, глини, солоного тіста;
- самостійно використовувати набуті знання та вміння при виконанні творчих робіт.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

Основне обладнання	Кількість
<i>Матеріали</i>	
Клей ПВА	15 фл.
Фарби гуашеві	15 наб.
Акварельні фарби	15 наб.
Прості олівці	15 шт.
Крейда	1 кор.

Кольоровий картон	15 наб.
Папір для малювання	15 наб.
Папір для квілінгу	15 наб.
Папір для орігамі	15 наб.
Альбоми для малювання	15 шт.
Глина	3 кг
Вовна різнокольорова для фелтінгу	1,5 кг
<i>Інструменти та приладдя</i>	
Ножиці для паперу	15 шт.
Нитки	3 кат.
Лінійка	15 шт.
Пензлі різних розмірів з штучних матеріалів	15 наб.
Пензлі білячі різних розмірів	15 наб.
Палітра пластмасова	15 шт.
Посуд для води	15 шт.
Серветки паперові	15 уп.
Рідке мило	3 фл.
Дерев'яні палички	45 шт.
Стеки	15 шт.
Голки для фелтінгу (№ 36-40)	15 шт.
<i>Обладнання</i>	
Дошка учнівська	1 шт.
Столи учнівські	15 к-тів

ЛІТЕРАТУРА

- 1."Навчальні програми з позашкільної освіти науково-технічного напрямку / за ред. Биковського Т. В., Шкури Г. А. – К.: УДЦПО, 2019. – В. 5".
2. Авксентьева О. Г. Українська іграшка / О. Г. Авксентьева, І. Д. Авдеева. – К. : Мистецтво, 1973. – 196 с.
3. Бойко М. Подаруй ми писаночку: альбом / авт.-упоряд. М. Бойко; худ. Б. Губаль; літ. – упоряд. Н. Бабій. – 2-е вид., доп. – Л. : Каменярь : Гердан Графіка, 2001. – 95 с. – ISBN 5-7745-0868-4.
4. Гура Л. П. Прикрась свій дім / Л. П. Гура та ін. – К : Техніка, 1990. – 98 с.
5. Золотицький М. Ф. Квіти в легендах і переказах / М. Ф. Золотицький; пер. з рос. П. Ф. Кравчук ; худ. С. М. Буртовий. – К : Фірма «Довіра», 1992. – 207 с. – ISBN 5-7707-2493-5.
6. Котелянець Н. Вироби із ниток / Н. Котелянець. – «Початкова школа» № 12, 1999р. – 32-33 с.
7. Литвинец Е. М. Чарівні візерунки / Е. М. Литвинец. – К : Радянська школа, 1985. – 48 с.
8. Макаренко, Олена Юріївна Казковий світ іграшки / О. Макаренко. – К : Веселка, 1984.
9. Школа ремесел: орігамі, пап'є-маше, паперова пластика / упоряд. О. Колонькова, О. Литовченко. – К. : Шк. світ. – 2010. – 112 с.
10. Школа ремесел : квілінг – паперові кучерика / упоряд. О. Колонькова. – К. : Шк. світ. – 2012. – 80 с.

11. Школа ремесел: писанкарство / упоряд. О. Колонькова. – К. : Шк. світ. – 2012. – 48 с.
12. Школа ремесел: писанкарство, лозоплетіння, ліплення з глини / упоряд. О. Колонькова. – К. : Шк. світ. – 2008. – 112 с.